

ผู้ถือหุ้นในนิติบุคคล ... จะเข้ามาเป็นผู้ร้องสอดในคดีปกครองได้หรือไม่ ?

จัดทำโดย นางสาวจารุณี กิจตระกูล พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

หลักสำคัญประการหนึ่งที่ศาลปกครองได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในคดีปกครอง คือ เรื่องการร้องสอดเข้ามาในคดี โดยข้อ ๗๘ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้บัญญัติให้นำความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งกรณีดังกล่าวถือเป็นดุลพินิจของศาลปกครองที่จะนำมาปรับใช้เป็นรายกรณีไป เพราะนอกจากจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ศาลยังต้องพิจารณาด้วยว่ามีเหตุผลสมควรและมีความจำเป็นที่จะอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีโดยการร้องสอดหรือไม่ ดังเช่นกรณีการเป็นผู้ถือหุ้นในนิติบุคคล โดยผู้ถือหุ้นจะเข้ามาเป็นผู้ร้องสอดในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาที่นิติบุคคลเป็นคู่กรณีในคดีปกครองได้หรือไม่ หากตอบได้จากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๘๗/๒๕๕๓

ผู้ฟ้องคดี (บริษัท ร. จำกัด) และผู้ถูกฟ้องคดี (บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)) ได้ทำสัญญาร่วมดำเนินการรายการโทรทัศน์ โดยผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีว่าผู้ถูกฟ้องคดีเรียกเก็บค่าโฆษณาส่วนเกินจากผู้ฟ้องคดี โดยไม่ให้ส่วนลดทางการค้าให้แก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นการปฏิบัติผิดสัญญาร่วมดำเนินการรายการโทรทัศน์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีรับผิดชอบใช้เงิน ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีได้ฟ้องแย้งขอให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบใช้เงิน เนื่องจากการปฏิบัติผิดสัญญาร่วมดำเนินการรายการโทรทัศน์ด้วยเช่นกัน แต่ในระหว่างที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ส่งค่าให้การเพิ่มเติมแก่ค่าฟ้องแย้งนั้น ผู้ร้องสอด (นาย ป.) ได้ยื่นคำร้องสอดขอเข้ามาในคดีโดยอ้างว่าตนเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเกี่ยวกับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ รายได้ และผลกำไรในรูปของเงินปันผลตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดี และได้แย้งว่าข้อพิพาทตามสัญญาระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีมิใช่สัญญาทางปกครองและผู้ฟ้องคดีมิใช่ผู้เดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดี จึงขอให้ศาลมีคำสั่งไม่รับค่าฟ้องและค่าฟ้องแย้งโดยเหตุผลของการร้องสอดเพราะมีเจตนาให้ได้รับความคุ้มครอง เพราะเหตุมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดี ไม่ได้มีเจตนาเข้าเป็นผู้ฟ้องคดีร่วมหรือผู้ถูกฟ้องคดีร่วมแต่อย่างใด

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ข้อ ๗๘ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติว่า บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่กรณีอาจเข้ามาเป็นคู่กรณีได้ด้วยการร้องสอด โดยนำความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติว่า บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่ความอาจเข้ามาเป็นคู่ความได้ด้วยการร้องสอด (๑) ด้วยความสมัครใจเองเพราะเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อยังให้ได้รับความรับรอง คุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่ โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลที่คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา หรือเมื่อตนมีสิทธิเรียกร้องเกี่ยวเนื่องด้วยการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีนั้น และ (๒) ด้วยความสมัครใจเองเพราะตนมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีนั้น โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลไม่ว่าเวลาใดๆ ก่อนมีคำพิพากษา ขออนุญาตเข้าเป็นโจทก์ร่วมและจำเลยร่วมหรือเข้าแทนที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียทีเดียวโดยได้รับความยินยอมของคู่ความฝ่ายนั้น แต่จำแนกศาลจะได้อนุญาตให้เข้าแทนที่กันได้ก็ตาม คู่ความฝ่ายนั้นจำต้องผูกพันตนโดยคำพิพากษาของศาลทุกประการเสมือนหนึ่งว่ามีได้มีการ

เข้าแทนที่กันเลย เมื่อผู้ร้องสอดกล่าวอ้างว่าตนเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกอบกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีในรายได้และผลกำไรในรูปของเงินปันผลตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดี จึงร้องขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาร่วมดำเนินการรายการโทรทัศน์ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี โดยโต้แย้งว่าสัญญาดังกล่าวไม่ใช่สัญญาทางปกครอง จึงไม่ต้องรับผิดตามสัญญา และขอให้เงินแก่ผู้ฟ้องคดี ถือได้ว่าเป็นการขอเข้ามาเป็นคู่กรณีฝ่ายเดียวกับผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หากใช่เป็นการร้องสอดเพราะเป็นการจำเป็นเพื่อยังให้ได้รับความรับรอง ค้ำครอง หรือบังคับตามสิทธิที่ตนมีอยู่ตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว ซึ่งในการพิจารณาว่ามิเหตุอันสมควรหรือจำเป็นที่จะอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีพิพาทระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีหรือไม่ ต้องพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าผู้ร้องสอดมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีหรือไม่ เมื่อคดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาร่วมดำเนินการรายการโทรทัศน์ที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องผู้ถูกฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีได้ฟ้องแย้งขอให้คู่สัญญาชดใช้เงินตามสัญญา ผลแห่งคำพิพากษาย่อมผูกพันเฉพาะคู่สัญญา ผู้ร้องสอดซึ่งมิใช่เป็นคู่สัญญาแต่ได้ยื่นคำร้องสอดขอเข้ามาในคดี โดยอ้างว่าตนเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการประกอบกิจการ รายได้ และผลกำไรในรูปของเงินปันผลตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวยังฟังไม่ได้ว่าได้รับผลกระทบโดยตรงตามกฎหมายในผลแห่งคดีนี้ อีกทั้งผลแห่งคำพิพากษาก็ไม่ผูกพันผู้ร้องสอด กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรหรือจำเป็นที่จะอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีนี้ ศาลปกครองจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องสอดไว้พิจารณา

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดข้างต้นได้วางหลักการสำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) บุคคลภายนอกร้องขอเข้ามาเป็นคู่กรณีโดยการร้องสอดได้หรือไม่ ศาลจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ และเป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาถึงเหตุผลสมควรและจำเป็นของการเข้าเป็นคู่กรณีในคดี

(๒) หลักการสำคัญของการเข้ามาเป็นคู่กรณีในฐานะผู้ร้องสอดตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น ผู้ร้องขอจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดี โดยคำพิพากษาของศาลจะต้องมีผลกระทบโดยตรงและผูกพันผู้ร้องตามกฎหมาย ซึ่งคดีนี้มีข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญา ผลของคำพิพากษาย่อมผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น เมื่อผู้ร้องสอดเป็นเพียง “ผู้ถือหุ้น” ไม่ได้เป็นคู่สัญญา จึงย่อมไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำพิพากษาที่จะเข้ามาเป็นคู่กรณีในฐานะผู้ร้องสอดได้